

Dolenjski list

Tednik okrajev K Novo mesto

Lastniki in izdajatelj: Okrajna odbora SZDL Kočevje in Novo mesto. — Izhaja vsak petek. — Urejuje uredniška odbor. — Odgovorni urednik Tone Golnik. — Tiska Tiskarna Slovenskega področja v Ljubljani, predstavniki Frano Plevel. — Uredništvo in uprava: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 28. — Pošni predal 33. — Telefon uredništva in uprave 127. — Tekoči račun pri Mestni hranilnici v Novem mestu 616-H-T-24. — Letna naročnina znaša 480 din polletna 240 din štiri leta 1200 din in se plačljiva vnaprej. — Za izvozom 900 din oz. 9 ameriške dolarje.

Slavje borcev IX. brigade v Kočevju

Po 12. letih, odkar je bila na kočevskem področju ustanovljena IX. slovenska narodnoosvobodilna brigada, so se preteklo soboto in nedeljo spet zbrali njeni borci v slavnostno okrašenem Kočevju, ki je s tem partizanskim slavjem združilo tudi svoj letošnji občinski praznik. Že v soboto 1. oktobra so začeli prihajati v Kočevje nekdanji borci, kjer so jih pričakali delovni ljudje s toplo prisrčnostjo. Zvečer je bila v Seškovem domu slavnostna akademija, katere so se med ostalimi udeležili tudi član zveznega izvršnega sveta Ivan Maček — Matija, predsednik OLO Kočevja Janez Pirnat ter številni predstavniki političnih organizacij in ljudske oblasti. Posebno so navdušili množico pevali invalidskega pevskega zbora, saj jim je partizanska pesem kar vrela iz grl.

so delegacije položile vence na grobove padlih borcev, pred deseto pa so se zbrali borci IX. brigade s komandantom Miletom Cubičem in komisarjem Francem Kolarjem na čelu. Godba Ljudske milice iz Ljubljane je igrala koračnice, ko je brigada prikoračala pred osnovno šolo. Komandant brigade je poročil narodnemu heroju Janku Rudolfu, na častni tribunali pa so bili med drugimi tudi tovariši Ivan Maček, Tone Fajfar, Jan Lokovšek, predsednik OLO Kočevja Janez Pirnat, sekretar OK ZKS Jože Klarič in drugi.

Prvi je zbrane borce pozdravil nekdanji komandant brigade Mile Cubič, slavnostni govor pa je imel bivši komisar brigade Franc Kolar. Opisal je rojstvo IX. brigade in njeno pot v svobodno domovino, ki je zahtevala nešteto naporov, žrtv in nenehnega poirtovanja. Udarno moč brigade, ki je šetala do tisoč borcev, so na Kočevskem, vzdolž Kolpe in na

Jutri bo 3. redna seja OLO Novo mesto

Jutri dopoldne se bo ob 9.30 začela v dvorani Doma ljudske prosvete v Novem mestu tretja redna seja okrajnega ljudskega odbora, na kateri bodo razpravljali o reorganizaciji bančne službe v novomeškem okraju. Oborniki bodo razpravljali o poročilih finančne, tržne in veterinarske inspekcije, o svojem delu pa bosta poročali tudi komisiji za volitve in imenovanja ter za organizacijska vprašanja in pravne predpise. Na seji bodo rešili več tekočih upravnih zadev.

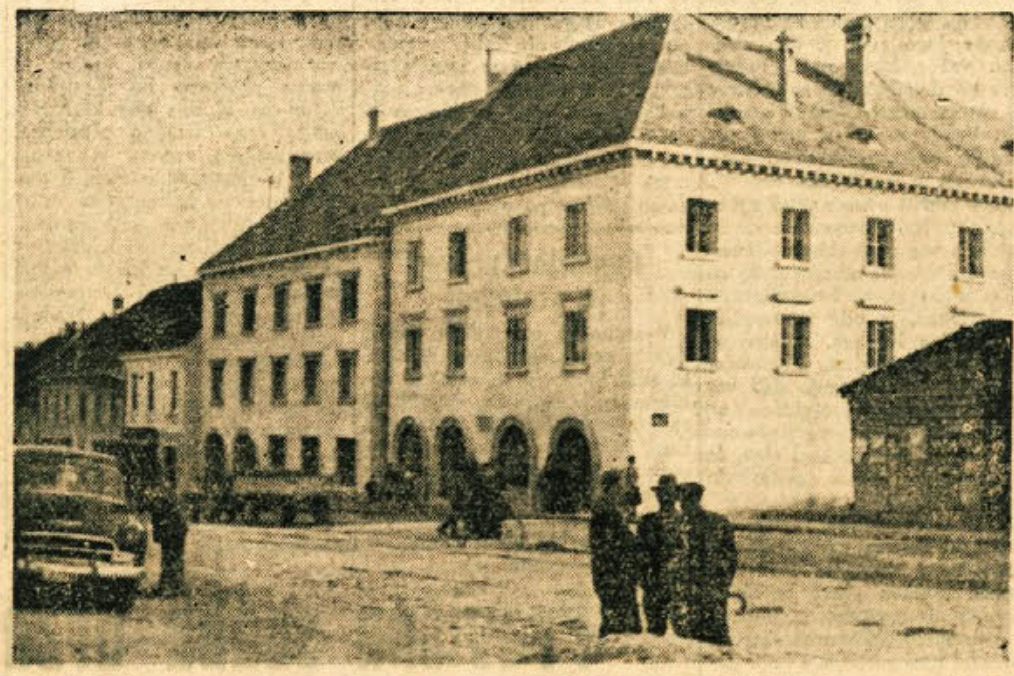
Velik pridelek tobaka v Bosni in Hercegovini

Povprečen donos tobaka v Bosni in Hercegovini cenijo letos na 28 do 30 kilogramov od 1000 sadik. Pridelek tobaka v Hercegovini bo znašal okoli 5,700.000 kilogramov, v Bosni pa približno 950.000 kilogramov, to je za 70 odstotkov več kakor lani.

S 1. seje Sveta za gospodarstvo OLO Novo mesto:

Občinskim svetom in organom je potrebna pomoč

Na prvi seji Sveta za gospodarstvo OLO Novo mesto, ki je bila 29. septembra v Novem mestu in so se udeležili tudi predsedniki svetov za gospodarstvo vseh občin, so razpravljali o delu gospodarskih svetov in njihovih pristojnostih, o izvrševanju družbenega plana v letu 1955 in o reorganizaciji bančne službe.

Stavbni Državnega zavarovalnega zavoda in podružnice Narodne banke v Novem mestu sta ponos obnove Glavnega trga. V prvi (z obokanimi izloženimi okni in vhodom) ima manufakturno trgovino znana tovarna NOVOTEKS. V Novoteksovi trgovini je vedno živo, posebno pa še v ponedeljek in petek, ko je v mestu tržni dan ali semenj. Ob teh dnevih obišče trgovino tudi do pet sto okoličana nov.

Volitve vodstev osnovnih organizacij ZK uspešno potekajo

Uvod v letošnje volitve vodstev osnovnih organizacij Zvezne komunistov v novomeškem okraju so bile dobro pripravljene seje okrajnega komiteja in občinskih komitejev, na katere so bili povabljeni tudi sekretarji osnovnih organizacij. Potek volitev kaže, da so komunisti na splošno pravilno razumeli napolitja VI. kongresa ZK in navodila okrajnega in občinskih komitejev.

SZDL odložene za pozneje. Se pred koncem leta bo treba izvoliti občinske odbore SZDL, da bo lahko organizacija SZDL kot celota razvila vsajeno politično dejavnost v zsmiselnih mesecih, ko bo najprimernejši čas.

Volitve vodstva osnovne organizacije in delegatov za občinsko in okrajno konferenco so le del naloge osnovne organizacije ob volitvah. Izredno važen je obratna dela za posameznega komunisto, za organizacijo kot celoto ter načrt vsakega bodočega dela. To — rekli bi — glavno nalogo pri volitvah, so v organizacijah, kjer so volitve že izvedli, na splošno vzeli zelo resno in s čutom odgovornosti.

Dopisujte v Dolenjski list!

Dolenjska podjetja na obrtniškem velesjemu

DOLENJSKA PODJETJA na pretekli teden je bil v Ljubljani odprt obrtniški velesjem, na katerem sodeluje 380 razstavljalcev iz vse države. Zastopana so predvsem podjetja lesne in kovinske stroke. Tudi krojači so pokazali svoje najnovije modele. V glavnem je zastopana vsa obrt. Niso pa razstavljeni samo navadni obrtniški izdelki, ki jih v življenju vsak dan srečujemo. Številni obiskovalci si lahko ogledajo tudi posevne nove izdelke, ki jih uvažamo. Podjetja razstavlajo različne avtomobile, motokiclice, dvigala, avtomatične mlinske stroje, precizne instrumente za potrebe naših bolnic, veliko število orodnih strojev od majhnih do največjih. Skratka: naša obrt se vrašča

v industrijsko proizvodnjo izdelkov, ki jih vsak dan srečujemo. Med 380 razstavljalci smo opazili tudi obrtniška podjetja iz Dolenjske. Čudno pa je, da iz okrajev Novo mesto in Kobačevje razstavlja le šest podjetij. Zastopana je lesna in kovinska obrt. Podjetje Mizarstvo iz Novega mesta razstavlja praktično sobno in kuhinjsko pohištvo, posebno zanimanje pa zbujajo predelalci kombinirana postelja s mizo in knjižno omarico. Vse skupaj izgleda kot lepa omara pohištva za samca. Lepo pohištvo razstavlja tudi podjetje z Dvora. Gneča obiskovalcev je posebno velika okrog paviljona podjetja »Mirna« z Mirne, ki izdeluje nova obliža za šivalne stroje. Gospodinjne nenehno

sprašujejo: »Kdaj in kam vam lahko pošljemo mašino?« Dnevno imajo po več sto kupcev, toda žal, toliko naročil ne zmorejo. Skoraj vsaka napredna gospodinjstva si želi šivalni stroj moderne oblike, kombiniran s knjižno omarico.

Obisk konzervatorjev FLRJ Novemu mestu in Dolenjski

V dneh med 3. in 11. oktobrom zborujejo v Sloveniji delegati Zavodov za spomeniško varstvo in strokovnjaki konzervatorji, umetnostni zgodovinarji in arhitekti, iz vse države. Po dvodnevem zborovanju v Ljubljani se posvetovanje nadaljuje po vseh pomembnejših krajih Slovenije, združeno z ogledom kulturno-zgodovinskih, prirodnih itd. spomenikov naše zemlje. V nedeljo 9. t. m. bodo udeleženci posvetovanja prišli v Brežice in na Dolenjsko. Po ogledu v Kostanjevico in tamkajšnjih konzervatorskih del se ustavijo na gradu Otočcu, v prelepem okolju ležeči grajski arhitekturi, ki jo naš slovenski Zavod za spomeniško varstvo s sodelovanjem ljudske oblasti usposablja za sodobne potrebe turizma. Od tam pridejo v popoldanskih urah v Novo mesto, kjer si ogledajo vsa dela, ki so v težu.

prav tako ostale mestne zgodovinske, kulturne in prirodne vrednote in lepote. Zvečer se vrnejo v Ljubljano. Posvet se konča v torek v Kopru.

Gotovo se bomo vprašali: »Kaj pa kupčija?« Napisali na predmetih: »Prodano!« nam povedo vse. Proizvodnja naših obrtniških podjetij je prodana že vnaprej.

VREME

Za čas od 7. do 16. oktobra Suho razdobje s številnimi jasnimi dnevi bo v glavnem trajalo dalje. Začasno poslabšanje oziroma deževje bo okoli 6. ff. in 16. oktobra. Nevarnost slane okoli 13. oktobra.

Tudi v proizvodnji časopisnega papirja smo se osamosvojili

V nedeljo 2. oktobra je kolektiv tovarne celuloze in papirja na Vidmu pri Krškem slovesno proslavil začetek obratovanja nove tovarne časopisnega papirja. Ob navzočnosti visokih predstavnikov ljudske oblasti, gospodarskega in političnega življenja, tiskarskih podjetij Slovenije in nekaj tisoč prebivalcev iz Vidma, Krškega in okolice se je začela slovesnost na okrašenem prostoru pred tovarno. Med ostalimi govorniki je poudaril predsednik Izvršnega sveta Slovenije Boris Kraljger, da so veličani socialistične izgradnje, med katere spada tudi nova tovarna na Vidmu, rezultat naporov in žrtv našega delovnega človeka, da pa so hkrati eden izmed po-

govjev za izboljšanje našega življenja. V novi tovarni, ki je stala nad 4 in pol milijarde dinarjev bo do leta izdelali 5000 ton časopisnega papirja, prihodnje leto pa 20.000 ton in kasneje celo 30.000 ton letno. Ze letos bomo prihranili 1 milijardo 800 milijonov dinarjev, ker nam papirja ne bo treba več uvažati. Delovnemu kolektivu tovarne celuloze in papirja, njegovemu vodstvu, strokovnjakom, inženirjem, projektantom in novomeškemu gradbenemu podjetju »Pionir«, ki je zgradilo ta veliki objekt ob Savi, čestitamo k ponosnemu uspehu, ki nas je osamosvojil v proizvodnji časopisnega papirja!

Na Dolžu napredujejo

Na sončno jesensko nedeljo je Podgorje žarelo v vsej lepoti. Vaščani z Dolža in okoliških vasi so se množično udeležili velikega slavlja — otvoritve na novo zajetega in urejenega studenca »Mrzavka« v lepi dolinici med Dolžem in Gorjanci. Studenec Mrzavka izvira in ponikne v tej dolinici. Okrajna komisija za male asanacije Rdečega križa v Novem mestu je s finančno pomočjo Okrajnega ljudskega odbora in s sodelovanjem vaščanov zajela studenec s črpalko ter uredila

napajališče in perišče. Pod strokovnim vodstvom tehničnega Zagorčevca so sami vaščani vse delo prostovoljno opravili zares dobro in lepo, tako da služi lahko za vzgled drugim. Predsednik gradbenega odbora tov. Hrovatič se je v lepem govoru zahvalil predvsem Rdečemu križu in njegovim sodelavcem ter vaščanom, ki so slobno, brez posebnega godrnjanja opravljali določena dela, saj je celotno delo zahtevalo na tisoče delovnih ur. Bile so težave z dovozom peska in dru-

ALI NAJ BO V OKRAJU NOVO MESTO SAMO OKRAJNA BANKA?

V zvezi z reorganizacijo bančne sistema ter možnosti ustanavljanja okrajnih in komunal-

Pokažite DOLENJSKI LIST znancem, prijateljem in sorodnikom, ki ga še nimajo. Pomagajte, da pride naš tisk v vsako dolenjsko hišo!

Dispanzer za žene bo začel poslovati prihodnji mesec v prostorih Zdravstvenega doma v Novem mestu. Vodil ga bo dr. Brezic. V tem krakem, suhojarnem obvesilu je skritega precej dela ljudske oblasti, to je okrajnega tajništva za zdravstvo in socialno politiko, in skrbi za otroke. Predporodna zaščita mater bo zmanjšala zgodnjo umrljost dojenčkov, ki je pri nas navzlic znatnemu napredku še vedno velika.

Hidrocentrale »Nikola Tesla« dograjena

V Lokvah v Gorskem Kotaru so pred kratkim zaključili gradnjo velike hidrocentrale »Nikola Tesla«, ki je eden največjih po vojno zgrajenih objektov na Hrvaškem. Hidroelektrarna bo imela zmogljivost 80.000 kWh kar pomeni, da bo dajala letno 200 milijonov kWh električne energije. Ob zaključku del so več mladih inženirjev, ki so delali pri graditvi, odklovali.

DISPANZER ZA ŽENE

POMEMBNA PRIDOBITEV ZA PREDPORODNO ZAŠČITO

Dispanzer za žene bo začel poslovati prihodnji mesec v prostorih Zdravstvenega doma v Novem mestu. Vodil ga bo dr. Brezic. V tem krakem, suhojarnem obvesilu je skritega precej dela ljudske oblasti, to je okrajnega tajništva za zdravstvo in socialno politiko, in skrbi za otroke. Predporodna zaščita mater bo zmanjšala zgodnjo umrljost dojenčkov, ki je pri nas navzlic znatnemu napredku še vedno velika.

TURISTIČNI DAN v Črnomlju

V počastitev 50-letnice turizma bo priredilo črnomljsko Turistično društvo v nedeljo 9. oktobra turistični dan s pestrimi kulturnimi, športnimi in zabavnimi sporedi. Jutri popoldne bo v črnomljskem Prosvetnem domu predavanje o turizmu s predvajanjem filmov. V nedeljo dopoldne ob 9. uri se bodo začele športne prireditve, lahko teleteniski tekmovalje v koncert črnomljske godbe na trgu. Popoldne ob 15. uri bo na novem stadionu nogometna tekma med B reprezentanco Zeleničarskega kluba iz Ljubljane in črnomljskim moštvom. V predtekmi se bosta v velikem rokometu pomerila Partizan Črnomelj in ZSD Celje, v nogometu pa mladinci Bele krajine in Domtal za prvenstvo v slovenski ligi.

Po fekmah bo tradicionalna veselica s trgatvijo grozja, kulturnim sporedom in pod. Sodeluje Radio Ljubljana. Iz Ljubljane bo vozil na Turistični dan poseben vlak, o čemer boste obvestila v dnevnem tisku.

Vodnjak z vzorno urejenimi napajališči in periščem na Dolžu na dan otvoritve 18. IX. 1955

Cesta, ki bi bila za Temeniško dolino nadvse pomembna

Za mnogo let si prebivalstvo Temeniške doline želi cesto ob Temenici, ki bi povezovala goste naseljene vasi od Radohove vasi do Stefana pri Trebnjem. Od začeta tega stoletja do konca pred- aprilske Jugoslavije je bilo izdelanih več načrtov za izgradnjo ceste po dolini, ki pa so ostali v arhivu in niso bili nikoli uresničeni. Vendar pa še ti načrti dokazujejo veliko potrebo po cesti, ki narašča iz leta v leto.

Prav zadnje mesece je to vprašanje ponovno močno zazvelo in razgibalo vse prebivalstvo Temeniške doline. Na sestanku, ki so ga nedavno imeli Temeniščani v Senovrencu, je bilo razpravljano posebno živahno. Sprejeti so bili tudi važni sklepi. Temeniščani so obljubili, da bodo dali vsi potrebno zemljo brezplačno na razpolago, pomagali pa bodo tudi z delom in vprežno živino, če bo vendarle enkrat prišlo do gradnje te ceste.

Nad polovico vasi Temeniške doline, ki zajema nad 1.100 gospodarstev s približno 5.000 prebivalci, je brez prave prometne zveze s prometnimi, političnimi in gospodarskimi centri, saj so povezani med seboj le s kolovozno potjo, ki je na razdalji dobrega kilometra dobesedno del leta pod vodo in v večnem, do koles se- sajemoč blatu. Marsikateri voz je že obstal sredi tega kolovoza v vodi in blatu, da se je moral nesrečni voznik zateči po pomoč v bližnjo vas, če je hotel pri- prosto »temeniškega oceana«.

Gradnjo avtomobilske ceste moti predvsem sedanja državna cesta, ki je v vsej dolžini od Ste- fana do Radohove vasi avtomobilski cest, v naporu. Nastal bo tudi problem, kako in kaj pre- usmeriti promet v času gradnje, ko bo treba sedanjo državno ces- to razkopati. Temeniščani pravi- jo, in na njihovi strani so tudi

strokovnjaki, da bi bila odlična rešitev tega problema izgradnja 6 kilometrov ceste drugega reda po Temeniški dolini od Radoho- ve vasi do Stefana. S tem bi bile izpolnjene tudi njihove pol stoletja stare želje, avtomobilska cesta pa bi se znebila sa- telita, ki bi ji kvaril lepoto.

Z gradnjo ceste po Temeniški dolini bi odpadla potreba po pre- ureditvi sedanje državne ceste v cesto II. reda, ki bi jo morali delno tudi na novo zgraditi. Pre-

ureditev bi ne prinesla težitve in bi bila le začasnega značaja, brez trajne vrednosti. Škoda bi bilo torej zabijati denar v tako cesto ki gre čez naseljena področja in ne povezuje lokalnega gospodar- stva, razen tega pa bi še vedno imela znaten vzpon, zavoje in mnogo objektov. Po Temeniški dolini pa bi bila dva kilometra krajša cesta izredno pregledna, brez vsakega vzpona in zavoja ter z minimalnimi objekti. S tem bi v desetletju prihranili na vzdr- ževanju samo ene ceste namesto dveh v dolžini 15 kilometrov najmanj toliko, kolikor bi morda znašala razlika med popravilom sedanje državne ceste in gradnjo ceste po dolini.

Temeniščani so prepričani, da vprašanje nekaj milijonov dinarjev ne bo premočilo odgovornih organov, da bi pri tem pustili ob strani nerešeno gospodarsko vprašanje, ki bi vsako leto znova potrkalo na vrata proračuna in iz leta v leto vse bolj oteževalo napredek naglo se razvijajočih se

kmetijskih zadrug in gospodar- stev na tem področju naše lepe Dolenjske.

Darko Brezar

V Ribnici imajo Zadružno hranilnico

Na pobudo kmetijskih zadrug in OZZ Kočevje je bila osnova- na v Ribnici Zadružna hranilnica in posojilnica z. n. j. Prej so ime- li v Ribnici podružnico Narodne banke, letos spomladi je pa bila ukinjena. Zadružna hranilnica in posojilnica v Ribnici je zelo po- membna za zadržni sektor. Ob- močje hranilnice zajema zadržni sektor vsega kočevskega okraja. Nova hranilnica je nekaj časa redno posluje v zadovoljstvo svojih članov — kmetijskih zadrug in zadržnih podjetij. Direktor Zadružne posojilnice in hranil- nice je tovaril Šmalc iz Ribnice.

—K

Ne navadna smrtna nesreča

56-letni posestnik Jože Zupan- čič iz vasi Obolno pri Ivančni gorici je 29. septembra razkri- dal krompir. Z voza je potegnil naramni koš, poln krompirja, v katerem je bil tudi nož krivice. Ostrina noža je gledala čez ste- no koša. Zupančič je potegnil k sebi koš ravno na tej strani, kjer je motelo ven rezilo noža. Takoj je zavpil in spustil koša na tla, pri tem pa mu je nož razparal trebuh. Se predno je prišel poklicani zdravnik, je Zupančič podlegel poškodbam.

J. J.

S kolum sta mu zabranila peti

Kje drugje kot pri vinu se no- re kaj takega zgoditi, kot se je zgodilo v zidanci na žitovnem pri Sentjerneju letos 4. aprila. Pri vinu v zidanci so se sestali Alojzij Bratkovič, Stefan Bratko- vič in Jože Bratkovič, vsi doma iz Minova. Jože Bratkovič je ho- tel peti, ostala dva pa sta mu ho- tela preprečiti. Ker ga menda drugače nista mogla utišati, sta ga namahala s kolum in laze to- lešno poškodovala.

Okrajno sodišče v Novem mestu je za to pijansko krotenje z ne- varnim predmetom obsodilo Aloj- zija in Stefana Bratkoviča vsake- ga na en mesec zapore, pogojno za dobo dveh let. Pinciči morata tudi stroške in po 300 din pov- prečnine.

Od tedna do tedna

Pred dnevi, točneje rečeno konec septembra je Generalna skupščina OZN na svojem za- sedanju z 28:27 in petimi vzdr- žanimi glasovi sprejela sklep o vključitvi alžirskega vpra- šanja v dnevni red sedanjeva zasedanja. Po burni razpravi in glasovanju v zvezi z vklju- čitvijo ciprskega vprašanja v dnevni red tega zasedanja — pri čemer je Velika Britanija zmagała s pičlo večino — je prišlo do tega dogodka, ki je povzročil precejšnjo krizo, po- kazal pa tudi marsikaj zani- mivega in tehnega.

Debata in glasovanje sta pokazala, da je težko razviti nepriljubljeno stvar — koloni- anzem — pa čeprav jo bran- jajo govorniki takega kova, kakor sta francoski zunanji minister Pinay ali belgijski zunanji minister Spaak. Poka- žalo se je namreč, da so za- hodne velesile, ki so doslej v OZN vedno lahkno dobile do- volj glasov za uveljavljenje svojega stališča, tokrat ostale praznih rok. Veliko držav Sred- nje in Južne Amerike, ki so doslej redno podpirale pred- ložbe zahodnih velesil, zlasti ZDA, pa tudi nekaj članov Atlantskega pakta je glasovalo tokrat proti. Tako je proti glosovala Grčija, predvsem zato, ker je bila užaljena sprič- o odnosa zahodnih velesil do njenih zahtev v zvezi s Ci- pra. Glasovanja se je vzdr- žala Islandija, ki je članica Atlantskega pakta in ki jo zato ostro napadajo. Kaže celo, da bo Francija zahtevala, naj na zasedanju Atlantskega pak- ta obravnavajo ravnanje teh dveh držav v OZN, ki da sta »izdal« interese zahodnega bloka oziroma Atlantskega pakta.

Značilno je tudi, da so proti glosovali na primer Filipini, Siam, Iran, Irak in Pakistan, o katerih zvezah z Zahodom smo govorili prav tako že zgoraj.

Omenimo na koncu še tretjo posledico sklepa Generalne skupščine glede Alžira. Gre za zastritev odnosov med SZ in Francijo. Vnanji izraz te za- zaostritve je »odgovitje« obiš- ka francoskega ministrskega predsednika Faure in zunanjega ministra Pinaya v SZ, ki bi morala 17. oktobra odpo- tovat v Moskvo. Ali bo ta napetost bistveno vplivala tudi na ženevsko konferenco zuna- njih ministrov štirih velesil, ki se bo začela 27. oktobra — bomo videli.

Eno je gotovo: spričo popu- ščanja mednarodne napetosti, še zlasti napetosti med Vaho- dom in Zahodom prihajajo čedalje bolj na dnevni red vprašanja kot so samoodloča narodov, odprava zadnjih ko- lonialističnih ostankov in pro- blem premitivne prepada med gospodarsko zaostalimi in industrijsko visoko razviti- mi deželami. Jasno je, da bodo tiški krogi, ki so gmotno zainteresirani na ohranilni takšnega stanja, trdovravno nasprovali temu pozitivne- mu procesu, katerega končni cilj je neodvisnost in gos- podarski razvoj odvisnih ter sla- bo razvitih dežel. Jasno pa je tudi, da sile, ki podpirajo ta razvoj, ga poganjajo naprej, nenehno naraščajo in dosega- jo uspehe kljub odporu, ki ni majhen.

Vse to kaže, da je popu- ščanje mednarodne napetosti, boljše vzdušje v odnosih med državami vplivalo na nazore teh držav v smislu pozitiv- nejše presoje raznih prečih vprašanj. In tako ni čudno, da je bila francoska zahteva, naj bi Alžira ne vključili v dnevni red sedanjeva zasedanja, za- vrnjena sicer pičlo, a do- volj zgornjo večino, ki kaže na spremembo odnosov med državami.

Kakor že rečeno, so spričo tega glasovanja nastala trenja v Atlantskem paktu. Razen tega je prišlo do napetih od- nosov med Francijo in OZN, kajti francoska delegacija je

V TEM TEDNU NABIRAMO SLEDEČA ZDRAVILNA ZELIŠČA:

- Rastlino hribske rese 260 din, jeternika 180 din, kopitnika 70 dinarjev.
  - Korenine gladeža 65 din, srčne moči 160 din, bele čmerike 100 dinarjev, badirjana 250 din, trobentice 120 din, volčje čevnje (črna bil) 250 din.
  - Plodovi šipka 40 din, luščine šipka brez semena 250 din, je- rebike 80 din, PUNČKOVNE 600 dinarjev.
  - Gomolje — čebulice jesen- skega podlaska 100 din. Gomolji jesenskega podlaska morajo biti razrezani v ploščice v debelini 2 mm. Posušeni morajo imeti svetlosivkasto barvo, temno su- šeni in nepravilno rezanih ne odkupujemo.
  - Rastlino smetlike ne nabiraj- te več!
- Čvet jesenske rese 90 din.
List volčje čevnje (beledona) 150 din, robide 36 din, maline 40 dinarjev, lapuha 60 din, pljučni- ce 90 din.
- Pet mesecev za kolo**
Ciril Hrovat, doma iz Petrušev- vasi pri Stični, se je letos 23. ma- ja vračal peš od Otočca proti Novemu mestu. Spotoma je od neke ženske dobil kolo, da bo la- že ušel vlak proti domu, toda pod pogojem, da bo kolo shranil v Bršljinu. Hrovat pa kolesa ni shra- nil, pač pa se je odpeljal z njim domov in ga ni vrnil.
- Na sodišču je pripovedoval pravilico, kako je spotoma pri Mirni peči prebodel plašč kolesa. Kolo je pustil pri cesti in šel v bližnjo hišo prosti lepilo. Ko se je vrnil na cesto, pa kolesa ni bilo več.
- Za prisvojenico kolo mu je okraj- no sodišče v Novem mestu pri- sodilo 5 mesecev zapore, plačilo stroškov in 500 din povprečnine.

Pravična sodba drznih kolesarskih tatov

Avzug Šepic obsojen na 8 let in dva meseca, Ignac Urajnar pa na 6 let strogega zapore

Razpravna dvorana okrajnega sodišča v Novem mestu že dolgo ni bila tako polna kot 28. septembra. Prišli so številni oškodovanci kot priče, prišlo pa je tudi veliko drugih, ki so želeli prisostvovati sodbi skrajno drznih tatov koles. Tudi tako stroga kazna že dolgo ni bila izrečena na okrajnem sodišču v Novem mestu, vendar je po- vsem pravična z ozirom na šte- vilno kaznivih dejanj, ki sta jih zagrešila oba obtoženca posamično in skupno.

Augusta Šepica in Ignaca Urajnarja gotovo ni pognalo na zločinško pot pomanjkanje sred- stev za preživljanje. Doma sta z dobrih gruntov, zlasti Šepic, dovolj pa sta imela poleg tega še prilike za pošteno preživlja- nje.

pred novomeške kavarne na Glavnem trgu leta 1951. Ura- jnar pa kolo izpred gostilne pri- sel. Mlad fant, kateremu je Urajnar sunil kolo v Dilančevi ulici v Novem mestu, je pove- dal, da je moral potem cel me- sec vsak dan prepešati 8 km na delovno mesto in nazaj. Po- dobnost je bilo tudi pri drugih oškodovancih. Samo eno ukra- deno kolo je bilo družbeno last, vsa ostala pa last privatnih oseb.

Okrajni javni tožilec je na podlagi ugotovitev kriminalnih organov, ki so škodljivo dvoji- ko končno le ujeli in razkrinkali njuno nepošteno podjetnost. ob- tožil Augusta Šepica tatvine 14 koles in enega državnega plašča, Ignaca Urajnarja pa tatvine de- setih koles. Po zaslugi kriminal- nih organov je večina lastnikov dobila kolesa nazaj, vsi pa še ne, zlasti ker je nekaj koles raz- dejanih.

Senat okrajnega sodišča je prisodil Šepicu in Urajnarju za vsako ukradeno kolo povprečno po 7 mesecev strogega zapore, kot prometno sredstvo, do kate- rega je marsikateri težko pri- sel. Mlad fant, kateremu je Urajnar sunil kolo v Dilančevi ulici v Novem mestu, je pove- dal, da je moral potem cel me- sec vsak dan prepešati 8 km na delovno mesto in nazaj. Po- dobnost je bilo tudi pri drugih oškodovancih. Samo eno ukra- deno kolo je bilo družbeno last, vsa ostala pa last privatnih oseb.

Urajnarju pa za tri uničena kolesa po 8 mesecev strogega za- pora. Za tatvino državnega plašča je prisodil Šepicu tri mesece zapore. Celotna kazna za Šepica je 8 let in 2 meseca strogega zapore, za Urajnarja pa 6 let strogega zapore. Oba morata plačati stroške postopka in vsak 1000 din povprečine. Prav ta- ko mora plačati Urajnar šestim oškodovancem skupno 120.000 dinarjev, Šepic pa štirim oško- dovancem skupno 37.750 din. Njemu je bila tudi preklicana pogodba na radno v višini 5.000 din, ker ni redno plačeval vzdrže- valnine za nezakonskega otroka.

Pridelek izbranih semen na Hrvaškem

Na Hrvaškem so letos pride- lali 1800 vagonov semen, kar je za 800 vagonov več kot je bilo predvideno. S temi količinami bo mogoče znatno dvigniti pridelek sortnih žit.

»DOMAČI SO REKLI, DA BI BILO TREBA S TEM NEHATI«

Šepic je prvo kolo ukradel iz

IZ NOVEGA MESTA

NAHAJALIŠČE VISOKO KVALITETNE GLINE NA MAROFU

Strokovnjaki Geološkega za- voda iz Ljubljane v s pretek- lem mesecu raziskovali že znano nahajališče gline na Marofu. Z 13 vrstami so ugotovili nove zaloge glin; tako je dana osno- va za nadaljnji razvoj podjetja »Industrija šamotnih peč in keramike« v Novem mestu. Ker je močno, da so podobna nahajališča te iskane kvalitete glin- tud izven območja doslej raz-

FLOTACIJA KREMENCEVEGA PESKA

V Metalurškem inštitutu v Ljubljani so izdelali načrte za izgradnjo flotacijske naprave za kremenčev pesek, ki bodo prve te vrste v Evropi. Naprave bo- do montirane v separaciji pod- jetja Kremen v Novem mestu. S temi napravami bo podjetje Kremen dobilo znatno boljše po- sek — čist in brez škodljivih primesi železa.

IZGRADNJA KANALIZACIJE V ŽABJI VASI

Te dni bodo pričeli kanali- zirati Žabjo vas. Za kanalizacijo bodo prispevala znatna sredstva poleg občine tudi podjetja in ustanove: Agroservis, Mlekarna, Gozdno gospodarstvo in Mesari- ja. Dela bodo končana verjetno že do 15. decembra 1955.

ADAPTACIJSKA DELA STARE GIMNAZIJE KONČANA

Te dni bodo končana dela sta- re gimnazije in bo poslopite iz- ročeno v uporabo raznim dru- žbenim organizacijam, zdravstve- nim ustanovam, en del pa tudi za stanovanjaja.

KMETOVALCI POZORI

Dober pridelek krmnih rastlin v l. 1955 si boste zagotovili, če boste gnojili v jeseni s Thomasovo žilindro, ki si jo lahko v vsaki količini nabavite po ugodni regresirani ceni

Kmetijski združgi v Novem mestu.

Nabavite si lahko tudi druga umetna gnojila, škropiva, razne kmetijske stroje, orodje itd.

»VSAK DAN SEM HODIL PES 8 KM...«

Seveda država nista pomislila, komu sta vzelo kolo in mu oteževala opravljanje služ- be. Oškodovanci, ki so nastopili kot priče pred sodiščem, so po- vedali, koliko jim pomeni kolo

V NOVEM MESTU BO SADIJARSKA RAZSTAVA

Od 15. do 17. oktobra bo v Novem mestu razstava sadja, sadnih sokov, kompotov, posu- šenega sadja, namiznega groz- dja itd. za združni okoliš mestne občine Novo mesto. Razstava bo pod okriljem Okrajne zadružne zveze in Kmetijske zadruge No- vo mesto v salonu hotela »Kan- dijca«, odprta pa bo v soboto

Stare čevlje izvažajo

Stare rabljene čevlje je prič- ela izvažati Danska. Izvažajo jih v Afriko za najbolj revne pre- bivalce tega kontinenta. Zadevo pojasnjuje s tem, da v državah, kjer je slabo razvita živinoreja, primanjkuje tudi usnja, zato mo- rajo to nadomestiti z uvozom. Danske stare čevlje najprej iz- vozijo v Belgijo, kjer jih oči- stijo in razkužijo ter opremijo z novimi gumijastimi podplati, nato pa prepeljejo na afriška tr- žišča.

DOPISNIKOMI

Zaradi pomanjkanja prostora in obilice novih poročil smo morali precej dopisov za to številko od- ložiti do prihodnjega tedna. Pro- simo za kratica, zgodbena poročila in vesti. Prihodnji teden bo ob- javljeno tudi poročilo o zboru zadržnikov v Dragatušu.

Uredništvo

Na razstavi bomo tudi videli, kako sadno dreve vzgajamo, negujemo, spravljamo, predelu- jemo itd. Razstavljeni bodo raz- na različna sredstva, sadijarsko orodje, posode in kozarci za shranke.

Okrajni gospodinjaki center bo pokazal, kaj so se naučile izdelovati udeležence gospodin- jskih tečajev za izboljšanje pre- hrane, posebno za otroke. Trgo- vina s sadjem in sadijarskimi potrebščinami bo tudi imela na razstavi svoj prostor.

Za pripravljani odbor sadijarskega odseka KZ Novo mesto: Fran Malasek, predsed.

Dr. Božo Oblak

Zdravstvo na Dolenjskem

Kar zadeva bolezni, je bilo lani nesposobnih za delo samo med aktivnimi zavarovanci v novomeškem okraju 4.102 oseb, v kočevskem 8.174, v krškem 8.901 in v črnomalskem 1.099. Te številke so visoke. Če upo- števamo, da je bilo med nezav- rovanimi osebami, ki jih je 3 do 4-krat več, gotovo tudi ze- lo veliko obolenj, si lahko pred- stavljamo, da je bilo izgubljen- jih mnogo delovnih dni, ki se morajo poznati pri ustvarjanju narodnega dohodka. Številno ne- zavarovanih obolenih oseb ne moremo točno kontrolirati, ker si poiščejo tudi privlačne zdr- avnike, kjer je kontrola manjša in številčno neobdelana po stati- stičnih podatkih.

maljaki 0,48%. Republiško pov- prečje je 0,28%. Jetika zavzema v naših krajih visoke šte- vilke, ki zavise deloma od ko- maj začete industrializacije, predvsem pa od nizkega sploš- nega in higienskega standarda prebivalstva. V tem oziru bo potrebno še precej izboljšav, predvsem pa dvig življenjske ravni, kar je odvisno od in- vesticij v gospodarstvu, predvsem pa od stopnje industrializacije. Še vedno imamo težave s pre- hrano, ker je pomekodo zelo sla- ba, celo nezadostna. Poplivanje slabih vin in žganja, združeno z nepoučenostjo in nizko kul- turno ravno, vplivala v največ- ši meri na širjenje jetike ozi- roma na njeno težko zajezitev. Poleg tega pa je v mestih in večjih krajih tudi stanovanjska stiska, ki ne omogoča izolacije bolnega prebivalstva od zdra- vega.

Jeli na kapavico. Na 10.000 pre- bivalcev dobimo v Novem mes- tu 9,1 za sifilis in 4,1 za ka- pavico, v Kočevju 5,5 in 0,3 km v Črnomlju 12,0 in 1,3. Repu- bliško povprečje za sifilis je 4,7 in za kapavico 4,3, kar kaže, da je sifilis v Črnomlju trikrat višji, kapavice pa je v Novem mestu za 2 desetinki manj od republiškega povprečja. Morda je vzrok tudi v tem, ker se ti bolniki zdravijo večinoma v protiveneričnih dispanzerjih v naših okrajih, kjer zdravljenje nič ne stane, medtem ko gre iz drugih krajev Slovenije marš- lo v Ljubljano na kliniko, ozi- roma k privatnemu zdravniku, ti pa vsi ne prijavljajo spolnih bolezni.

Avitaminoze ali bolezni zara- di pomanjkanja vitaminov je po naših statistikah pri nas malo: v Novem mestu je 0,5 odstotkov, v Kočevju 1,32 odst., v Krškem 0,93 odst., in v Črnomlju 0,38 odst. Ambulantna služba je registrirala te tiste bolnike, kjer je bilo pomanjkanje vitaminov glavna bolezen. Še daleč pa smo od resnične številke zato, ker

odrasle bolnike. Največjo skrb bi morali posvetiti zdravi pre- hrani in gibanju v naravi. Tak- zovane bolezni neodpornosti največkrat temeljijo prav na po- manjkanju tega ali onega vita- mins, ki ga ne dobimo v eno- lični prehrani in v prehrani v menzah. Tudi tukaj bo potrebno še veliko zdravstveno-prosvel- nega dela in tudi preusmerite gospodarstva na industrijo brez- alkoholnih pijač ter predelave sadja in pravičnega konzervi- ranja.

nih (v procentih) naslednje šte- vilke ljudi: Novo mesto 87,44, Kočevje 124,52, Krško 79,52 in Črnomelj 79,52. To pomeni, da je vsak prebivalec iskal vsaj enkrat zdravniško pomoč v am- bulanti! Če preberete še enkrat opombe pri statistiki zgoraj, bo- ste sami spoznali, da to ni čudno. Premalo investiramo v preventivno medicinsko službo, čeprav vemo, da je rentabilne- je preprečevati bolezni, kakor pa jih zdraviti.

Število bolnikov v bolnišnicah pa je v procentih prebivalstva takole: v novomeškem okraju 7,89, v kočevskem 10,48, v krškem 5,59 in v črnomalskem 9,46. Komentar menda ni po- treben!

POŠKODBE

Poškodovanih oseb, kiso iska- le zdravniško pomoč, je bilo na 100 prebivalcev v novomeškem okraju 1,59, v kočevskem 2,87, v krškem 1,97 in v črnomal- skem 1,72. Procent zajema samo zavarovance in ne šteje tudi ostalih. Zato je število v res- nici precej večje. Gotovo je, da izvira dosti nesreč zaradi ne- znanja in malomarnosti, še več so krive alkoholne pijače, pre- celj pa tudi neupoštevanje hi- giensko-tehničnih predpisov in drugih varnostnih navodil za delo. Nekaj nesreč gre še m

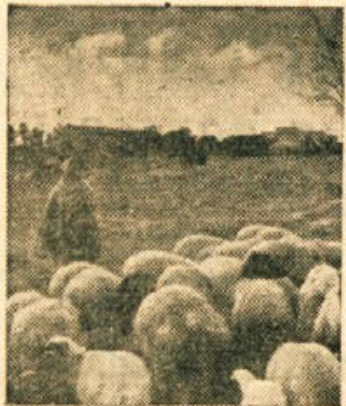
Zdravstveni dom v Črnomlju (Foto: dr. Oblak)

„Obleči se bo treba...“

Volna je glavna surovina, iz katere izdelujejo blago v NOVOTEKS-u. Ovce na pašah dajejo boljše volno kot tiste, ki so po hlevih. Sviršejo jih dvakrat na leto, ko tepke cveto, pa spet ko mede.

Tudi letos bo držalo: »Mala maša za sukno vpraša« so ugotovili po Dolenjskem Mrzle sape bodo kmalu pobrale listje z dreves, pridne roke bodo spraznile njive in vsejale ozimna žita, potem pa bo treba pripraviti drva in toplo obleko za zimo.

»Obleči se bo treba. Za letos bomo morali pri nas precej kupiti« je povedal Jakob zvečer. »Otroci so zase zaslužili z rožami in jurji, da se bodo lahko gorko in lepo oblekli. Jazem je že tako zrastlel; kar sukno mi bomo kupili, da bo imel za v šolo. Tudi tvoj plašč, Jera, gleda po drugem.«

»Saj, saj. Tako sem že sama mislila: Jazemu sukno, Ančki zimsko obleko in, če bo še kaj ostalo, ment plašč.«
»Mora ostati. Celo leto si delala, kupila si nisi nič, ni vrag, da nisi zaslužila toliko.«
»Saj menda res. Bomo kar v ponedeljek pogledali, ko bomo že v mestu. Saj bomo ta ponedeljek prodali prašiče? Spotoma bomo pa še nakupili: Bojanka mi je rekla, da se še najbolj kupi v novi trgovini na Glavnem trgu. Do letos da je še ni bilo.«

»Seveda ne. Lansko poletje so napravili novo hišo. Pametno je narejena, še po starem, nič izmalicena. Spodaj prodajajo blago, pa domače blago, v tovarni v Bršljinu ga delajo.«
»V Novoteksu«, je dodala Ančka, ki se je pridružila družinskemu posvetu.

»Novoteks ji pravijo ja. Saj je res nova. Sele v zadnjih letih se kaj sliši o tej fabrici, pa tudi pišejo večkrat o njej.«

»Dober dan!
»Dober dan!

»Kaj bo lepega?« vpraša prijazna prodajalka.
»Sukno za fanta. Štirinajst let je star. Pa kaj takega pokazite, da bo trpežno in gorko.«
Na pultu se vrste lepa blaga: Vipava, Trenta, Bohinj, Ambasad, Kašmir.
»In cene? Saj ni treba spraševati: za malo denarja malo muzike,« meni Jakob.

»Seveda,« se nasmehne prodajalka, »ampak le poglejte po 2100 din meter pa bo še lep plašč.«

»Ko človek že riskira, raje vzame kaj boljšega, da za neka časa zaleže.«

»Tole je solidno blago. Drži barvo, se ne odrgne, ravno prav debelo je.«

»Kaže tako. Tudi jaz bi vzel. Ampak, vidite: ena marelja ni smo za en dež, pove možki, ki se zanima za isto blago.«

Drugi prodajalec ima opraviti s kamgarni. Zenske se posvetujejo, kateri bi bil boljši: Manila, Rubin, Safir, Bristol, morda pa Izmir ali Pilot. Kar težko se je odločiti, ko je toliko vrst in barv, okusi pa različni.

»Meni je všeč, ne vem pa, če bo mož zadovoljen.«

»Gotovo imata enak okus, da sta se našla. Vi ste njemu všeč, on pa vam. Tudi z blagom, ki ga boste vi izbrali, bo zadovoljen.«

Zena še nekoliko pomišlja, potem pa vzame. »Menda bo res takos«, priklama v zadregi.

»Mlada človeka, ki sta se odločila za skupno življenje, ogledujeta blaga za postelje. Zadovoljna sta z izbiro.«

»Pri vas je vredno kupiti« meni Tina, ki se ji vidi, da bo varčna gospodinja.

»Imate tudi konfekcije?« vprašuje mamica, ki bi rada videla, da bi šel sinko že iz trgovine nov.

»Trenutno nič.«

»To gre kar v zraku. Tudi jaz sem mislila za moža kupiti naravno obleko; krojači imajo vsi toliko dela, da jih zlepa ne pri-

čakate. No, pa ni nič. Še kakšen teden bi počakala, potem bom pa vzela blago. Če je tako dolgo prebil, bo tudi še en mesec.«

»Jaz bom pa vseeno počakala na konfekcije. Je bolj vredno.«

»Od kod pa za te? Tako znano se mi zdi to zateganje.«

»Z Mirne.«

»No vidite, ker ste pri nas kupili, ste zaslužili za vlak.«

»Ne vem, če ste res tako poceni, nekaj bo pa že res. Z našega konca jih veliko tukaj kupuje, čeprav je od rok. Menda se izplača, kakor kaže.«

»Naši kupci pridejo od daleč. Včeraj je bila neka tovarišica s Črne pri Prevaljah.«

Vsi otroci so bili okoli mize, ko sta oče in mati razgrnila blago, ki sta ga bila kupila v mestu. Jazem je bil navdušen nad lepo rjavo sukno, ki jo je sam zaslužil. Tudi Ančka je bila vesela obleke.

»Ti, prodajati pa znajo v tej trgovini. Pokažejo vse bale, da lahko v miru pogledaš, če ti bo ustrezalo. In koliko sort imajo, kaj delajo vse to v Bršljinu?«

»Največ. Nekaj naročijo iz drugih tovarn, tako da lahko kupiš kar potrebuješ. Vidiš, za Jazemovo sukno smo dobili tam vse, od vrhnjega blaga do podloge.«

»No, samo da bomo oblečeni za zimo. Kaže, da sva dobro kupila. Tudi drugi pohvalijo. Veliko ljudj, veliko ve. Pa zakaj bi tudi kar tako hvalili, če ni bilo sramo, saj gredo lahko čez cesto kupiti.«

Iz tkalnice gre blago v apreturo. Tu ga operejo in pobarvajo. Najrazličnejše barve in vzorec naših oblik, s katerimi se radi ponašamo, naredite tu.

Koncert solistov vojaške godbe

Vojaška godba novomeškega garnizona je priredila 30. sept. zvečer v dvorani Doma JLA v Novem mestu koncert, na katerem so nastopili solisti — instrumentalisti godbe. Kapelnik Jankovič je s tem koncertom začel letošnjo koncertno sezono na prav svojstven način. Uvedel je nekaj novega in hvaležni smo mu, da je s prireditvijo obogatil naše sicer precej skromno koncertno življenje. Prvikrat je bila dana koncertni publiki priložnost, da na enem samem koncertu sliši in spozna posamezne instrumente, kar v orkestralnih nastopih ni mogoče.

Nastopili so solisti — igralci oboe, trombone, violine, pozvane, flavte, čela, klarineta in fagota. Program je bil lep in široki publiki ustrezno sestavljen.

Pohvaliti moramo vse soliste, ki so nastopili, predvsem pa

violinista Kostića, pozavnista Makovca in zlasti še kapelnika Jankoviča, ki je igral fagot. Pozavnist je igral zelo lepo in čisto. Violinist Kostić pa nas je z Raffova Kavatino naravnost navdušil. V njegovih rokah violina joče, poje in vriska. Kaže, da mu leže predvsem kantilenski stavi. Kapelnik Jankovič je z elegantno in precizno igro prikazal lepote fagota. Z lahkoto nam je v mojstrski igri nudil lep užitek. Že pri izbiri programa, zlasti pa pri igranju na fagot, je pokazal veliko muzikalnost in smisel za pravo in stilsko pravilno muziciranje.

Soliste sta spremljala na klavirju tovariš Mihelič in znani pianist Stane Fink. Brez pianista Finka si v Novem mestu skoraj ne moremo zamisliti nobene koncertne prireditve. Kakor vedno, je bil Stane Fink tudi tokrat odlični in diskreten spremljevalec in je mnogo do-

prinesel celotnemu uspehu.

Kapelniku Jankoviču smo za koncert, ki je v vsakem pogledu odlično uspel, zelo hvaležni in želimo le, da bi s takimi nastopi nadaljeval in poživil novomeško glasbeno življenje.

Tistim, ki se koncerta niso udeležili, je lahko žal, da so zamudili redko priložnost, slišati na koncertu kar osem različnih solistov na raznih instrumentih. J. M.

»MALA LJUDSKA KUCHARICA« bo izšla v razširjenem ponatisu

»Kmečka knjiga« v Ljubljani bo izdala še letos ponatis »Male ljudske kuharice«, ki bo razširjen z raznimi novimi navodili. Knjiga je izšla lani in je bila zaradi svoje praktične vsebine hitro razprodana. V novi kuharici bo posebno poglavje o bolniški prehrani ter spravljanju raznega sočiva in sadja za zimo. Tudi raznih novih in preizkušenih receptov za okusne jedi bo dovolj. Na to knjižico opozarjamo predvsem prireditelje raznih gospodinjstev in kuharskih tečajev.

Zaklad pred pragom

Ko je nedavno Karlo Lačok iz Novega Sada kopal zemljo pred vodom v klet, je v globlini 90 cm našel na jekleno skrinjico, ki je bila zavita v nepremočljiv papir in skrbno zapakovana. V skrinjici je bilo 84 velikih zlatih napoleondorov, zlat medaljon, četrtr kilograma težka zlata tobačnica in še nekaj drugih predmetov. Vse to predstavljajo vrednost nad milijon din. V skrinjici je bil tudi dokument, iz katerega je razvidno, da je dragocenosti zakopal tik pred vojno domačin Izidor Gros.

Današnja številka našega tednika je tiskana na domačem papirju iz nove tovarne na Vidmu pri Krškem. — V imenu vseh bralcev »Dolenjskega lista« pošiljamo delovnemu kolektivju tovarne celuloze in papirja čestitke in iskrene tovariške pozdrave!

UREDNIŠTVO DOLENJSKEGA LISTA

Zbirajmo ličkanje!

Ličkanje, ali kakor mu pravijo v Beli krajini tudi »perušina«, je danes važna surovina, ki jo je treba upoštevati in zato tudi pripraviti za uporabo. Iz ličkanja delajo petiarke velikih raznih cekarjev za izvoz, zlasti v Pomurju. Tudi drugod znajo delati razne izdelke iz ličkanja, vendar še vse premalo. Tako imamo na primer v Beli krajini petiarke, ki delajo prav lične in svojevrstne cekarje, od katerih so posebno zanimivi mali otroški. Vendar delajo vsega tega premalo, domače zadruge pa sploh ne skr-

bijo, da bi organizirale odkup. Druga zadruga pa je v tem, da petiarke prav kmalu zmanjka ličkanja in tako jim mine zima brez zaslužka. Zato jih opozarjamo, da si pripravijo dovolj materiala za zimo. Kdor ne zna sam pesti, ličkanje lahko prodaja. Treba pa je pripraviti material v redu.

Takoj ko poberejo koruzo je treba izgrati notranje, popolnoma belo ličkanje in ga posušiti, najbolje na soncu. Zvečer se mora ličkanje spravit pod streho in pokriti. Čez nekaj dni je ličkanje suho. Najbolje ga je spraviti takoj v popoldanskih urah, ko je še toplo od sonca. Damo ga na suh prostor v kakšno sobo ali pod streho, da nanj ne pade rosa ali megla. Prostor, v katerem shranimo ličkanje, je dobro tudi zažveplati, da ne splesni. Iz tako pripravljene ličkanja se lahko delajo prav lepi izdelki. Pikačasto ali plesnivo ličkanje ni za rabo. Prav bi bilo, da bi zadruge in šole seznanile ljudi in šolske otroke s to važno zadevo, da bi pezmil imeli pri roki dovolj ličkanja za delo.

B. R.

DVAKRAT UMRLA IN OSTALA — ŽIVA

22-letna avstrijska plesalka Eleonora Hofbauer se je pri vaju za nov kavalovski film po nesreči ustrelila v srce. Z vsa naglico so jo odpeljali v bolnišnico v St. Pölten in položili na operacijsko mizo. Plesalka je bila

pravzaprav mrtva, vendar se je dr. Ebner šloš nenavadnega poskusa. Odprl je dekletu prsni koš in naglo začel rano na srce. Vse skupaj je trajalo od nastopa smrti komaj štiri minute (po petih minutah začne možganske celice odmirati, če ne dobijo hrane — krvi). Zdravniki so imeli časa še neko minuto. Dr. Ebner je začel masirati srce; v presledkih je striskal oljnatno maslo, dokler ni srce nenadoma prvič samo utripalo. Zdravnik mu je še enkrat pomagal in srce je začelo redno utripati, v telo se je vračalo življenje. Zdravniki so se oddahnil, bolniški sestri pa sta odpravili življenje obubojeno pacientko iz operacijske dvorane.

Zdaj pa se je zgodila nesreča — srce rešene plesalka je nehala utripati in čez tri minute je Eleonora umrla drugič. Sper so odprli komaj zašiti prsni koš in začeli vnovič masirati srce. Trajalo je skoraj četr ure, obtok krvi pa so vzdrževali z vsemi možnimi pripomočki. Šele po esemnatih minutah je srce začelo redno utripati. Ko se je plesalka naslednje jutro oprobudila, je imela popolnoma bele lase, obraz pa postaršan za več let. Počas se je začela tudi spominjati, toda le do trenutka, ko se je sprožil nesrečni strel. Obe njeni smrti pa sta ji zakrili v popolno temo.

JEZIKOVNI TEČAJI V NOVMEM MESTU

LJUDSKA UNIVERZA V NOVMEM MESTU PRIPRAVLJA V ŠOLSKEM LETU 1953-54 NASLEDNJE JEZIKOVNE TEČAJE:

Angleški jezik: a) začetniški tečaj, b) nadaljevalni tečaj, c) konverzacijski in dopisovalni tečaj.

Nemški jezik: a) začetniški tečaj, b) nadaljevalni tečaj, c) tečaj za konverzacijo in dopisje.

Ako se prihlasi zadostno število udeležencev, se bo uvedel začetniški tečaj tudi za francoski in italijanski jezik.

Vsak tečaj traja po 2 uri na teden.

Vpisovanje v tečaje vsak dan dopoldne v govorilno gimnazije. Vpisati se morete tudi pisno.

Prvi sestanek vseh tečajnikov v ponedeljek 18. oktobra 1953, ob sedmi uri zvečer v gimnaziji, pristojne.

Začetek pouka v torek 11. oktobra ob uri, ki se bo določila v sporazumu z udeleženci.

Odbor Ljudske univerze Novo mesto

ko nadaljevali pot v notranjost Španije, v mesto Albacete, kjer je bilo središče zbiranja prostovoljcev, ki so skrivaj prihajali v Španijo. Novica, da potuje z vlakom večja skupina prostovoljcev, se je kmalu raznesla po vsem vlakcu, tako da smo bili naenkrat obkroženi od domačinov — delavcev in kmetov, ki so nas obsuli z dokaj natvniimi vprašanji, ki so kazala nepoznavaše evropskih držav. Pripovedovali so nam, kako ljubijo svojo domovino, svojo republiko; da je njihova republika vzela cerkvi zemljo, jo dala kmetu, sedaj pa jo hoče Franco vrniti cerkvenim poglavarjem.

Na poti med Barcelono in Valencio je moral vlak v manjšem mestu zaradi motnje v prometu stati na manjši postaji več ur. Spontano razpoloženje med potniki v vlakcu se je kmalu preneslo tudi na prebivalce mesta, ko so zvedeli, da potuje z vlakom večja skupina internacionalnih prostovoljcev. Ljudje so začeli množično prihajati na postajo, vsi so se hoteli pogovarjati z nami in nas pozdraviti. Zvabili so nas v vagon in obsuli z vrsto vprašanji, zatrjevali so, da Franco nikoli ne bo uspel, da bi jim vzel pravice,

MIHA POČRVINA:

Spomini iz Španije

so nas gledali, ko smo sadeže jupili. Naučili so nas, da je treba oranj prav tenko odrezati vrhno kožo, pravzaprav jo samo postgati, in jesti kakor jabolko, ker koža oranj vsebuje mnogo zdravilnih snovi. Mi smo se jim žudili in smejali, kako da največji pridelovalci oranj v Evropi jedo tudi kožo, kar drugod ni v navadi.

Po 14-urni vožnji z večkratnim čakanjem na postajah, pa tudi na odprti progi, smo prispeli v mesto Albacete, kjer je bilo zbirališče prostovoljcev iz raznih evropskih in izvenevropskih držav. Namestili so nas v vojašnici civilne garde »La Cuartel de la Guardia Civil«, ki je bila v tistem mestu takoj v začetku razorožena. Civilna garza, s katero je bila najbolj zvesti čuvar cerkvene hierarhije in velikega kapitala, zato se je tudi v velike večini pridružila Francovim enotam, v kolikor ljudstvu ni uspelo, da bi jo takoj v začetku napada razorožili.

Naša skupina je imela poseb-

no srečo, ker smo že štiri dni po prihodu v center zbirališča prostovoljcev dobili vojaške obleke — angleške hlače, ameriške jopice in francoske čepce — baretko —; orožja nismo dobili, ker ga ni bilo.

Pričela se je formirati 13. internacionalna brigada, v njej je bilo 18 bataljov — trih kontingentov: Evrope, Afrike in Amerike. Amerikanci so pozneje formirali svoje enote Jugoslovani, 8 po številu, smo bili razporejeni v »Čapajeva« bataljon, bili smo vsi v isti četi oziroma vodu, razen enega, ki je bil do deljen vodu za vezo. Ker so za nami še vedno prihajali novi prostovoljci, smo pozneje imeli v I. četi »Čapajeva« bataljona balkanski vod. V naš vod je prišlo še nekaj tovarišev iz Jugoslavije, med njimi tudi neki pešadijski podoficer, ki je po begu iz bivše jugoslov. armade; njega smo takoj izbrali za inštruktorja, ne samo za ravnanje z orožjem, ampak tudi za vaje na zemljišču.

3

Novembra 1938. leta je Franco pritiskal na Madrid s štirimi kolonami, peto, je izjavil angleškimi novinarjem, ga pa čaka v Madridu. (Odtod izvira izraz »vata kolona«) Kolona je enota, ki samostojno operira na določenem teritoriju. Tudi naše enote, ki so se šele formirale, so bile pripravljene za odhod v Madrid. Franco se je zmotil, ko je rekel, da ga čaka v Madridu peto kolono, čakalo je je delovno ljudstvo, ki je sprejmenilo to skoraj milijonsko mesto v eno samo veliko bojšče. V uličnih bojih se niso borili samo boreci s puškami, ampak je napadalo Francove enote vse ljudstvo, žene, po gnalne v beg eskadron »narodskih konjenikov«, napadale jih z vsami vrstami klasičnih sredstev iz nadstropij, tako da so podivjani konji in konjeniki v divjem begu bežali iz Madrida.

Prostovoljci so še vedno prihajali v manjših skupinah, med njimi tudi Jugoslovani, tako da se je »balkanski vod« močno povečal. Med njimi nam je imel že 18 Jugoslovani, ostali pa so bili Bolgari, Romuni in Čehi, tako da je vod šteje 38 ljudi.

Formirana enota se je približevala frontni liniji — mestu

Pepe in Micka kupujeta rofo. Prodajalka na vse pretege hvali blago: »Iste vzeemal! Solidna izdelava, prvovrstne vzmetje, čista volna. Lahko jo kar preizkusita!«

Micka zardi in pravi: »Oh, ne moreva, še nisva poročena.«

Sin vojak pripoveduje doma o strašnem ognju na avstrijski fronti. Pa pravi mati: »Zakaj pa se nisi skrli za kakšno drevo!«

»Za drevo, kje pa, saj jih je bilo še za oficirje premalo.«

Mati z otrokom se pelje v avtobusu. Mali je vsled vročine in okolice nerazpoložen in siten ter se začne drti na vse goro. Materi je nerodno, ker sopotniki nejevoljno obračajo poglede nanju, pa reče sinčku: »Le deri se le, čez dvajset let te bo pa sram.«

»No druga ženka, mislim da mi boš pritrčila, da sinoči nisem napravil hrupa, ko sem prišel iz gostinca domov.«

»Ti res ne, pač pa tista dva, ki sta te prinesla!«

»O hvala, saj je ne bi bilo treba vračati sem gor!«

Teruel in ga napadla. Sovražnik je imel okoli mesta zelo močno utrjene postojanke, posebno težko dostopen del pa je bil tisti, ki je kot koridor vodil v mesto in ki ga je napadla naša enota. Komandir čete, Jugoslovani po imenu H. H. H. Primorja, je na čelu čete zavzel postojanko za postojanko. Prvo postojanko smo napadli ob 5. uri zjutraj in v treh urah napredovali okrog 5 km. Sovražnik je pustil na bojišču nekaj ranjencev in vse lahko orožje. Nekaj sto metrov pred vrati mesta je prvi dan boja artiljerijska granata raztrgala našega komandirja čete; za njim nismo zalovali samo Jugoslovani, ampak vsi boreci in komandirji, spopadali smo ga, ker je bil hraber in skrben komandir. V tem boju je padel tudi naš inštruktor-podoficer Ju-

mesta, katerega smo napadali, ki ga pa nismo zavzeli, ker je bil napad slabo koordiniran z ostalimi enotami. Napadali smo še drug in tretji dan, vendar je medtem sovražnik postojanko »skrepil« iz mesta brez »skrepitve« in niti morda zavzeti. Komanda brigade je odločila, da prenehamo z napadi in se vpklojemo pred mestom.